

Levekårsprogrammet

Samfunnsendring gjennom sikrere kunnskap

Sørlandets
kompetansefond

AUKF

Programnotat 2026

www.levekårsprogrammet.no

INNHold

1. Om Levekårsprogrammet.....	3
2. Programmets formål	3
3. Programmets omfang	4
4. Programmets organisering	4
5. Programmets prioriterte tiltaksområder	4
6. Forankring.....	5
7. Metodisk tilnærming	5
8. Søknadsprosess	6
9. Hvem som kan søke om støtte.....	7
10. Evalueringskriterier	8
11. Gjennomføring av prosjekter	9
12. Programmets kunnskapsgrunnlag.....	10
13. Nasjonalt ekspertutvalg.....	10
14. Partnerne bak Levekårsprogrammet.....	10
14. Kontakt	11

1. Om Levekårsprogrammet

Bak Levekårsprogrammet står stiftelser som ønsker å bidra til mer systematisk utprøving av tiltak som gir barn og unge mellom 0 – 25 år bedre mulighet for å realisere sine potensialer og delta i framtidens samfunnsliv. Programmet har en særlig orientering mot tidlig innsats og retter seg mot praksisnære tiltak som kan medvirke til bedre løsninger og tjenester.

Levekårsprogrammet ble opprinnelig etablert i Agder, men fra og med 2026 er partnerne i programmet stiftelsene Sørlandets kompetansefond, Aust-Agder Utviklings- og kompetansefond og Sparebankstiftelsen DNB. I tillegg til Agder betyr dette at programmet også er åpent for søknader som har sitt utgangspunkt i Oslo, Akershus, Telemark, Østfold, Buskerud, Vestfold, gamle Oppland fylke inklusive Ringsaker kommune. Samtidig er det åpning for at prosjekter kan involvere ressurser også fra andre regioner, nasjonalt eller internasjonalt.

Prosjektene som oppnår støtte gjennom Levekårsprogrammet skal være relevante for praksisfeltet. Prosjekter skal i utgangspunktet også bygge på dokumentert kunnskap og organiseres slik at utprøvinger kan gjennomføres med kvantitative forskningsmetoder av høyeste kvalitet. Forskningen skal medvirke til at gode resultater tryggere og mer effektivt kan iverksettes og skaleres i forlengelse av prosjektperioden.

For at et prosjekt skal komme i betraktning gjennom Levekårsprogrammet forutsettes det både forpliktende samarbeid mellom relevante aktører i praksisfeltet og forskningsmiljøer, og et tilstrekkelig stort antall deltakere til at reelle utprøvinger kan gjennomføres.

Programmet er åpent for søknader om forprosjekter. Forprosjekter kan for eksempel brukes til å sikre koblinger mellom praksisfeltet og forskningsinstitusjoner på det aktuelle temaområdet, sannsynliggjøre at et hovedprosjekt vil kunne rekruttere et tilstrekkelig antall deltakere til gjennomføring av kontrollerte utprøvinger, analysere i hvilken grad det er realistisk at selv gode resultater i et hovedprosjekt faktisk kan resultere i større utrullinger, m.m.

Levekårsprogrammet har et ekspertutvalg som veiledere stiftelsene i arbeidet med programmet og bidrar med faglige vurderinger av aktuelle søknader.

2. Programmets formål

Levekårsprogrammets formål er at flere barn og unge mellom 0-25 år skal få bedre muligheter til læring, utvikling, utdanning og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Programmet skal også bidra til å bygge opp kunnskap om hvordan levekårstiltak kan gjennomføres mer effektivt, ved at praksisfeltet, politikken, academia og arbeidslivet får en sterkere felles forståelse av hva som virker – og hvorfor – i arbeidet mot ungt utenforskap. Resultatene av prosjektene og forskningen knyttet til disse skal derfor deles og formidles.

Det kan i dette programmet ikke søkes om midler til:

- Utprøvinger som ikke følges av kvantitativ effektdokumentasjon med anerkjent metodologi, fortrinnsvis Randomiserte kontrollerte studier
- forskningsprosjekter som ikke inneholder praksisnære aktiviteter/utprøvinger
- grunnforskning

- utbygging, tilrettelegging, utstyr og aktivitet som ikke direkte er relatert til aktivitet i prosjektet.

3. Programmets omfang

Levekårsprogrammet ble lansert i 2024, og er opprinnelig planlagt med en varighet frem til 2034 og med ulike parallelle prosjekter. Informasjon om prosjekter som får tildelinger under programmet gjøres løpende tilgjengelig på nettsiden www.levekårsprogrammet.no.

Endelige tildelingsvolum avhenger av tilfang av prosjekter og stiftelsenes finansielle utvikling i perioden. Ulike stiftelser vil også kunne ha ulike roller og andeler av finansieringen i ulike prosjekter. Også stiftelser uten status som Partnere i programmet kan etter avtale være med å finansiere prosjekter.

4. Programmets organisering

Levekårsprogrammet ledes i det daglige av administrative ressurser fra Stiftelsen Sørlandets kompetansefond i Kristiansand.

Administrasjonen vil i samråd med stiftelsene som er partnere og programmets ekspertutvalg utforme utlysninger, vurdere søknader, samt tilrettelegge og koordinere styrebehandling i medvirkende stiftelser. Administrasjonen vil senere også være felles kontaktpunkt for mottakere av støtte.

5. Programmets prioriterte tiltaksområder

Levekårsprogrammet bygger på den eksisterende kunnskapsfronten og da med særlig vekt på verdien av sosial og emosjonell læring. Derfor prioriteres følgende:

1. Tiltak som gir barn og unge bedre muligheter for å utvikle sosiale og emosjonelle kompetanser i hjem og skole, i barnehage og på fritidsarenaer. Dette kan for eksempel være prosjekter som:

- Støtter barn og unges sosiale og emosjonell utvikling i hjem, skole, barnehage og fritidsarenaer på en effektiv måte, som er tilpasset ulike aldersgrupper, utviklingsnivå, bakgrunn og norsk kontekst.
- Dokumenterer effekten av tiltak som støtter sosial og emosjonell utvikling.

Viser hvordan det kan jobbes mer systematisk med å støtte opp barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling.

2. Tiltak som gir barn og unge mer tilgang til trygge voksne som kan bygge mestringskompetanse, veilede og støtte. Dette kan for eksempel være prosjekter som:

- Utvikler og prøver ut effekten av metoder og tilnærminger for å styrke relasjonskompetansen hos voksne som jobber med barn og unge
- Prøver ut og viser muligheter, utfordringer og begrensninger i ulike former for mentorordninger for barn og unge i norsk kontekst (en-til-en, grupper, jevn gamle unge, digitale løsninger, osv.).

- Viser hvilke metoder for rekruttering og hvilken opplæring som trengs for vellykkede mentorprogram for barn og unge.

3. Tiltak i arbeidsmarkedet som gir flere unge med høy risiko for varig utenforskap en mulighet for arbeid og styrket kompetanse, samt støtte til å lykkes med dette. Dette kan for eksempel være prosjekter som:

- Utvikler og deretter utprøver modeller som kombinerer arbeid og kompetansebygging og leder frem til faste ansettelser.
- Utvikler målrettede tiltak mot spesielt utsatte grupper.
- Tilpasser tiltak til etterspørselen i det lokale arbeidsmarkedet.
- Gir kunnskap om hva som hindrer og støtter utrulling av vellykkede tiltak i større skala, herunder økonomiske incentiver og organisatorisk samhandling.

For alle de tre tematiske innsatsområdene finnes det betydelig forskningslitteratur som det kan være aktuelt å bygge videre på. En del av denne litteraturen er omtalt som *programmets kunnskapsgrunnlag* i kapittel 11.

6. Forankring

Utenforskap er en kompleks samfunnsutfordring som mange sektorer må samarbeide om å løse. I Levekårsprogrammet er ambisjonen å etablere en portefølje av prosjekter som drives av aktører på tvers av sektorene. Organisering i prosjekter må sikre brukerinvolvering og hensynta implementeringskapasitet på de aktuelle områdene.

For å komme i betraktning for økonomisk støtte gjennom programmet forutsettes det forpliktende samarbeid mellom relevante aktører i praksisfeltet og forskningsmiljøene. Det stilles krav om at søknader er solid forankret i alle berørte miljøer, og at samarbeidspartnerne forplikter seg til å bidra med erfaring og kunnskap som sikrer at behovet for innovasjon og dokumentasjon er reelt, og deretter at gode resultater har gode muligheter for å bli tatt i bruk.

7. Metodisk tilnærming

Det er programmets ønske at prosjektene skal være ambisiøse, og:

1. ha betydelig relevans
2. være tilstrekkelig store, men samtidig gjennomførbare
3. ha høy vitenskapelig kvalitet
4. være skalerbare, slik at positive resultater kan gjennomføres i praksis også andre steder.

Forskningsmetoder og krav til data

De foreslåtte tiltak og forskningen må kunne dokumenteres på en slik måte at både praksisfeltet og beslutningstakere kan ha tillit til tiltakets hensiktsmessighet med tanke på implementering og eventuell senere skalering.

Effekt av tiltak ønskes i Levekårsprogrammet primært dokumentert ved bruk av randomiserte kontrollstudier (RCT). I søknader om midler til gjennomføring av hovedprosjekter må det derfor

foreligge klare hypoteser for vesentlige årsakssammenhenger og et forskningsdesign som både beskriver nødvendige utvalg og beregner statistisk utsagnskraft.

Programmet ønsker at forskningen gjennomføres åpent, og forventer følgende:

- At randomiserte forsøk pre-registreres i åpne arkiv (ev. med embargo til forsøket er gjennomført).
- At kode benyttet til evaluering deles og gjøres offentlig tilgjengelig.
- At data deles så langt det lar seg gjøre.
- At data som ikke kan deles dokumenteres på en måte som gjør det mulig for andre forskere å få tilgang til det samme datamaterialet.
- At forskningen publiseres i fagfelleverderte tidsskrift.
- At forskningen gjøres tilgjengelig for allmennheten uten betaling.

Det krever videre at alle som får midler aksepterer at stiftelsene deler følgende informasjon om prosjektet på sine hjemmesider:

- Prosjektnavn
- navn og e-post for prosjektleder
- sammendrag av søknaden
- status på prosjektet
- sluttrapport
- link til eventuell forhåndsregistrering
- link til eventuelle publikasjoner.

Sentrale publikasjoner (som for eksempel rapporter) og data som er et direkte eller indirekte resultat av stiftelsen finansiering skal i forlengelse av prosjektgjennomføringen være offentlig tilgjengelig og kan ikke publiseres i abonnementsbaserte kilder. Alt skal publiseres under en av følgende lisenser:

- CC0
- CC BY
- CC BY-SA

Kostnader knyttet til vitenskapelig publisering kan inkluderes i prosjektsøknadene.

8. Søknadsprosess

Programmet har en årlig søknadsrunde i tre faser. Søknader om midler til forprosjekter og søknader om midler til hovedprosjekter følger samme prosess:

Fase 1: Ideskisser

- a) Som startpunkt for en søknadsrunde inviteres det åpent til å levere kortfattede ideskisser (Ideskisser kreves uansett om tanken er å søke midler til et forprosjekt eller om tiltaket er så moden at det er aktuelt å gå rett på et hovedprosjekt).

Ideskisser skal kort beskrive:

- 1) om en ønsker å søke midler til et forprosjekt eller et hovedprosjekt
- 2) hvilke utfordring enn søker å løse - og hvordan

- 3) kunnskapsgrunnlaget for prosjektideen
- 4) hvem i praksisfeltet som har behov for - og som etterspør tiltaket
- 5) hvordan en randomisert kontrollstudie (RCT) tenkes gjennomført
- 6) samarbeidspartnere og organisering av prosjektet
- 7) prosjektleders faglige kvalifikasjoner
- 8) prosjektets tenkte varighet
- 9) kostnadsestimat, inkludert egeninnsats (estimert i kroner) og eventuelle aktuelle finansieringskilder i tillegg til stiftelser gjennom Levekårsprogrammet
- 10) vurderinger av hvordan resultater av et vellykket prosjekt tenkes videreført og skalert opp.

b) Det gjøres administrative og faglige vurderinger av ideskissene. Innsendere av de høyest rangerte ideskissene inviteres til å utvikle fullstendige søknader.

Fase 2: Fullstendige søknader og dialog med programmets ekspertutvalg

Virksomheter som blir invitert til å videreutvikle sine ideskisser arbeider videre med fullstendige søknader etter definert framdriftsplan (normalt 4 – 6 måneder). En komplett søknad forventes å utdype innholdet i ideskissen, og svare opp evalueringskriteriene i programmet (ref. pkt. 10)

Søkere kan, før endelig innlevering av søknaden, få tilgang til dialog med programmets ekspertutvalg. Dette for at det søknaden på best mulig måte skal treffe programmets ambisjoner.

Dialogen innebærer i praksis å kunne oversende en så fullstendig søknad som mulig innen en avtalt frist, slik at ekspertutvalget kan dele sine synspunkter på innholdet og gjennom et arbeidsmøte gi tilbakemeldinger. I dette arbeidsmøtet inviteres søker også kort til å presentere hvilke utfordringer enn selv ser med tanke på den endelige søknaden.

Fase 3: Evaluering av søknader

Evaluering av søknader omfatter både administrative og faglig vurdering i ekspertutvalget. I tillegg til tid til grundig evaluering har stiftelsene behov for tid til behandling av søknadene i respektive styrer.

Tildeling eller avslag

Styrene i stiftelsene er suverene til å tildele midler eller avslå søknader. Det gis en samlet tilbakemelding om tildeling eller avslag.

Tidsfrister gjennom søknadsprosessen gjøres kjent i forbindelse med utlysninger og publiseres på www.levekårsprogrammet.no.

9. Hvem som kan søke om støtte

Både organisasjoner og institusjoner fra offentlig, privat og frivillig sektor med norsk organisasjonsnummer kan være formell søkerorganisasjon til Levekårsprogrammet.

Privatpersoner kan ikke søke. En grunnleggende forutsetning er reell kapasitet og kompetanse til å gjennomføre det aktuelle prosjektet.

Programmet forutsetter formalisert samarbeid mellom aktører i praksisfeltet og akademiske miljøer. Der relevante konstellasjoner ikke allerede finnes, eller etablerte nettverk eller institusjoner kan tenkes som utgangspunkt for nye typer samarbeid, oppfordres det til å finne sammen.

Det legges til grunn at en betydelig andel av innovasjonen og utprøvingene i programmets prosjekter skal foregå på det sentrale Østlandsområdet og/eller i Agder.

Roller i søknader

De viktigste rollene i en søknad er:

- prosjektansvarlig organisasjonen
- prosjektleder og andre sentrale ressurspersoner
- samarbeidspartnere som sikrer at problemstillinger, forskningsaktiviteter og resultater blir relevante og samfunnsnyttige.

Brukermedvirkning

- Brukermedvirkning skal i størst mulig grad etterstrebes i prosjektene, og arbeidsform/organisering av brukermedvirkning skal beskrives i søknadene.

10. Evalueringskriterier

Søknader evalueres i forhold til relevans, gjennomførbarhet, vitenskapelig kvalitet og påvirkningskraft:

1. Må krav

- 1.1. Er søknaden innenfor et av de tre prioriterte innsatsområdene?
- 1.2. Retter prosjektet seg mot barn og unge?
- 1.3. Gjelder søknaden et selvstendig prosjekt (ulike søknader kan ikke vurderes under ett)?
- 1.4. Er søker en institusjon med norsk organisasjonsnummer?
- 1.5. Deltakelse fra det sentrale Østlandsområdet og/eller Agder?

2. Gjennomføringsevne

- 2.1. Søkerorganisasjonens soliditet
- 2.2. Organisatorisk/administrativ kompetanse, rutiner etc.
- 2.3. Forskernes faglige kompetanse og tilknytning til relevante forskningsinstitusjoner
- 2.4. CV til prosjektleder og sentrale medarbeidere inkludert dokumentasjon på hvilke forskere som er med i teamet og hvilken relevant kompetanse disse har
- 2.5. Personvernrutiner og forskningsetikk

3. Prosjektet

- 3.1 Har prosjektet en realistisk størrelse?
- 3.2 Partnerskap som involverer relevante og tilstrekkelige aktører fra

offentlig, privat, frivillig, forskningsinstitusjoner, brukere etc.

3.3 Medfinansiering

3.4 Er selve prosjektfasene relevante og realistiske?

3.5 Innenfor programmets finansieringskapasitet/rammer og tematiske innretning?

3.6 Plan for forankring og implementering av tiltak?

3.7 Kostnadseffektivt?

3.8 Er det trygt (inkludert personvern)?

3.9 Tilgjengelige menneskelige ressurser i det medvirkende partnerskapet, inkludert brukere og gjennomførbarhet f.eks. i små og store kommuner.

3.9 Tydelig forankring hos deltakerne i prosjektet?

3.10 Prosjektets vitenskapelige kvalitet

- Bygger det på eksisterende kunnskap?
- Open Science forhåndsregistrering plan
- Personvern/GDPR
- Dokumentasjonsmetode
- Plan for publisering og kommunikasjon
- Evalueringsopplegg, underveis, prosjektslutt og langsiktig

3.11 Vil prosjektet kunne ha påvirkningskraft, slik at det kan gjennomføres og skaleres i etterkant av utprøvingen?

- Dekker det et dokumentert behov?
- Har prosjektet forankring i praksisfeltet?
- Er det en plan for å sikre partnerskap/involvere relevante aktørene på lang sikt?
- Er det kostnadseffektivt å gjennomføre og skalere i praksis?
- Finnes det tilstrekkelig kompetanse og menneskelige ressurser for utrulling, F.eks. også i små kommuner og på mindre steder?

4. Samfunnseffekter

Prosjektets potensiale for bidrag til å nå målsettingene om:

- 4.1 At barn og unge mellom 0-25 år skal få bedre muligheter til læring, utvikling, utdanning og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.
- 4.2 Å styrke den politiske, offentlige og allmenne kunnskapen om virkningsfulle strategier for reduksjon av utenforskap.

Prosjekter med egeninnsats og flere finansieringskilder vil ha større muligheter for å bli prioritert. Ved beregning av egeninnsats benyttes Forskningsrådets til enhver tid gjeldende satser.

11. Gjennomføring av prosjekter

For søknader som får tildelt midler fra Stiftelsene gjennom Levekårsprogrammet utarbeides en felles tildelingskontrakt som beskriver vilkårene for tildelingen. Kontrakten signeres av stiftelsene som deltar med finansiering i det aktuelle prosjektet og av signaturberettiget hos prosjekteier/ansvarlig søker.

Tildelingskontrakten beskriver vilkårene for tildelingen, samt prosedyrer for statusrapportering, anmodning om utbetalinger og sluttrapportering. Det kreves revisorgodkjent prosjektreknskap før endelig sluttutbetalinger kan finne sted.

I forbindelse med kontraktsinngåelse bes prosjekteier også om å utarbeide en versjon av søknaden som kan benyttes offentlig, samt å oversende informasjon om prosjektet som er egnet til å kommunisere med et bredt publikum.

12. Programmet kunnskapsgrunnlag

Levekårsprogrammet har sitt faglige utgangspunkt i den eksisterende kunnskapsfronten og da med særlig vekt på verdien av sosial og emosjonell læring. Aktuelle kunnskapskilder er bl.a.:

- «En barndom for livet»: <https://www.regjeringen.no/contentassets/df568c8ea68f48d6b03f2cca6149cf77/no/pdfs/barn-i-fattige-familier.pdf>
- Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET): <https://www.ks.no/contentassets/25072fbf9d4d4577899c335e431117d7/Unge-utenfor-arbeid-opplering-og-utdanning.pdf>
- «Unge uføre og veien til uføretrygd»: <https://doi.org/10.18261/spa.39.1.4>
- Folkehelsemeldinga — Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar: [Meld. St. 15 \(2022–2023\) - regjeringen.no](#)
- «Ut av blindsonene»: [bu21strategi-ut-av-blindsonene.pdf \(regjeringen.no\)](#)
- Kunnskapsoppsummering om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge siden 2014 – et sammendrag: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsoppsummering-om-ulikheter-i-helse-og-livskvalitet-i-norge-siden-2014--sammendrag>

13. Nasjonalt ekspertutvalg

Levekårsprogrammet har et ekspertutvalg for uavhengige strategiske og faglige råd. Utvalget er satt sammen av eksperter med kompetanse fra forsknings-, utdannings- og praksisfeltet. Rådets medlemmer er p.t. Mari Rege (UiS), Yngvar Åsholt (NAV), Simen Markussen (UiO) og Anders Barstad (SSB). Ekspertutvalget bidrar med faglige vurderinger av aktuelle søknader i Levekårsprogrammet og fungerer som veiledere i arbeidet med programmet.

14. Partnerne bak Levekårsprogrammet

Sparebankstiftelsen DNB

Sparebankstiftelsen DNB er en uavhengig stiftelse som eier ca. 8,8% av aksjene i DNB og bruker utbyttet fra disse aksjene til formål til beste for samfunnet. For å gjenspeile hvor stiftelsens kapital ble bygget opp, skal minst 75 prosent av midlene brukes i områdene Østfold, Oslo, Akershus, gamle Opplandfylke inklusive Ringsaker kommune, Buskerud, Vestfold og Telemark. Stiftelsen støtter også tiltak av nasjonal betydning over hele landet. Stiftelsens visjon er: «Vi utløser gode krefter», som betyr at stiftelsen primært jobber gjennom andre. Stiftelsen støtter tiltak som skaper fellesskap, utløser frivillighet, utvikler ferdigheter, bygger forståelse og fremmer forbilder. Sparebankstiftelsen DNB støtter tiltak som kommer hele befolkningen til gode, med hovedvekt på barn og unge voksne.

Stiftelsen har i flere år jobbet konkret med utenforslagsproblematikken og ønsker å bidra til å utvikle gode kunnskapsbaserte og kvalitetssikrede tiltak som er skalerbare og som bidrar til at

flere unge blir inkludert i samfunnet.

Stiftelsen Sørlandets kompetansefond

Stiftelsen Sørlandets kompetansefond ble etablert i år 2000 etter at kommunene i tidligere Vest-Agder solgte seg ned i energiaksjer. Stiftelsens formål er å *bidra til kompetanseheving i Vest-Agder til sikring og etablering av arbeidsplasser og gode levekår, herunder å bidra til utvikling av Universitetet på Sørlandet*. Siden etableringen har Kompetansefondet gjennom snart tre tiår medvirket i en lang rekke kompetanseprosjekter, og ikke minst til etablering og utvikling av Universitetet i Agder. Stiftelsen har gjennom årene beveget seg fra å støtte enkeltstående organisasjoner og bedrifter til mer å hjelpe frem økosystemer og klynger. I de senere årene er det etablert tette samarbeid med andre stiftelser og aktører for å løfte tunge og langsiktige satsninger som har stor betydning for landsdelen, som for eksempel Levekårsprogrammet.

Kompetansefondet fremhever *kompetanse og samhandling* som viktig for å nå ambisiøse målsettinger, og stiftelsen deler villig kunnskap, erfaring og ressurser for at flere skal lykkes og få det bedre.

Stiftelsen Aust-Agder Utviklings- og kompetansefond STI

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond ble etablert i år 2003 etter at kommunene i tidligere Aust-Agder solgte seg ned i energiaksjer. Stiftelsens formål er å bidra til økt kompetanse og nyskapingsevne og til sikring og etablering av arbeidsplasser og gode levekår, herunder bidra til å styrke og videreutvikle Universitetet i Agder. Bidrag gis til prosjekter i tidligere Aust-Agder fylke. I de senere år er det etablert samarbeid med andre stiftelser og aktører for å løfte frem tunge og langsiktige satsinger med stor betydning for landsdelen. AAUKF ser på samarbeid og samhandling som viktig for å nå ambisiøse målsettinger.

15. Kontakt

Programmets sekretariat:

Sørlandets kompetansefond
ved Rune Røiseland
Telefon: 902 69 600
E-post: rune@skfond.no

www.levekårsprogrammet.no